

Aftenposten

Publisert: 10.03.10 kl. 13:20 - Abonnere på Aftenposten? Ring 05040 eller gå inn på kundeservice.aftenposten.no

Tarvelighet og ekstravaganse

Øyvind Mo, sivilarkitekt , sivilarkitekt mnal, Tøyen Av Dr.
Oppdatert: 10.03.10 kl. 13:20 Publisert: 10.03.10 kl. 13:20

Uprofesjonelt. I indre Oslo tillates moderne slumbyggeri, mens nikkersadelens angst for virkeligheten styrer utbyggingen i villaområdene. Den enkelte byråds smak og behag kan drive utformingen av byen fullstendig av skaffet.

2000-tallet er hovedstadens tristeste tiår på mer enn hundre år hva byutvikling angår. Kontrasten mellom utvikling av indre by og byrådets ønsker i villaområdene er slående. Bård Folke Fredriksen, tør du gripe inn?

Oslo er innstilt på en utbygging av 80000 boliger for 200000 mennesker de neste tyve år. Det tilsvarer befolkningen i en by som Trondheim. Det eneste året vi holdt tritt med denne prognosen var i 2004, da det ble bygget 4500 boliger. Senere har antallet bare stupt. Nå går det opp igjen.

Tarvelig innhold

Når jeg ser på de nyeste prospektene for boliger i Oslo, blir jeg mer og mer forferdet. Disse kalles gjerne noe på «panorama» eller «park», men går du inn og studerer dem, har mer enn tre fjerdedeler av bygningsmassen minimalt, eller ofte total mangel, på sollys det meste av året. En moderne ettroms til to millioner kroner ser ut som planen av et pikeværelse fra 1890-tallet med adkomst gjennom minikjøkkenet, før man kan falle sammen i «salongen», som selvfølgelig er en sovesofa. Det koster selvsagt ikke to mill. å bygge en inngipset fuglekasse på 20 m², tomteknader, betongelementdekke og tilkoblingsavgifter inkludert, selv i indre by.

Saken er at vi lever i en by hvor man får lov til å ta seg blodig betalt for tarvelighet, under full applaus fra byråd og planfaglig myndighet. Nå er riktignok sistnevnte instans blitt politiske gisler etter at revidert bygningslov ble vedtatt i 1997, med katastrofale følger.

Moderne slum

Mye av det som er bygget av boliger i og nær indre by i de siste årene, må betegnes som moderne slumbyggeri. Jeg vil fra nå av bare henvende meg til byrådet, ikke en vingeklippet faginstans. Egentlig er dette rettet kun til deg, Bård Folke Fredriksen.

Tilbake til begrepet kjøkken. Nå legges det ut prospekter på Oslos nyeste prestisjeområde, Tjuvholmen, med høyt prisnivå, hvor leiligheter opp mot fem millioner presenteres med brask og bram. Det forunderlige er at funksjonen «kjøkken» nå er en vinkelbenk i oppholdsrommet, gjerne klint inn til døren fra den såkalte entreen. Etter å ha krysset den minimale stuen, når man sovenisjen med skyvedører på hver side av sengen. En funksjon som tidligere var bygget som, og kunne kalles, et soverom. I det hele tatt er det utrolig hvor klønete og lysfattede en del av mine kolleger, riktig nok sterkt presset av utbyggere, leverer arbeidet sitt i form av planløsninger.

Ekstravaganse

Kontrasten til denne tarveligheten er byrådets holdning til villaområdene. Her bor byrådets velgerskare og utbyggerne med familie og venner. For at disse skal leve uforstyrret og idyllisk og ikke konfronteres med virkelighetens verden, har kommunen innført en småhusplan som har gitt absurde utslag. Planens ivrigste talskvinne har vært tidligere byråd Merete Agerbak-Jensen. Hun har overstyrt fagetaten ved å hindre selvbyggere i å tilføre omgivelsene nette og nøkterne boliger, plassert på ørsmå avdelte tomter som kommunen ønsker utnyttet. Ofte er arealene så knappe at eneste mulige uteplass er en takterrasse.

Og her kommer det som er så leit for de etablerte i slike områder. Det fordrer en stor grad av samtidsarkitektur, blant annet ved bruk av flate tak som oppfattes provoserende for naboer med de store flotte valmtakene med glasert takstein. Bakgrunnen er sjelden uttalt, men ligger i frykt for verdifall på egen eiendom, (i realiteten bare tull).

Hevet vendettaen

Nå er Agerbak-Jensen kastet ut av byrådet og den nye byråden Bård Folke Fredriksen har begynt oppryddingsarbeidet etter henne. I Aften 24. september i fjor skildres Ove Aurstads kamp for å få føre opp et lite, nøkternt, men til hans store ulykke, et stykke lavmælt samtidsarkitektur på Tåsen. Daværende byråd vedgikk å føre en personlig vendetta mot denne mannen og hans beskjedne byggverk. Til den nye byrådets ære ligger at noe av det første han gjorde som byråd, var å heve vendettaen og sende prosjektet med ekspressfart til godkjenning. Min bønn til deg, Folke Fredriksen, er at du tar grep også i de store prosjektene og krever at bygningslovens paragraf om hensiktsmessige og funksjonelle planløsninger blir fulgt.

Uskicket forvaltning

Fortsatt styres byen av et byråd hvor den enkelte byråds smak og behag kan drive byen fullstendig av skaffet når det kommer til utforming av våre felles omgivelser. I disse dager utarbeides et dokument, bygget på en svært svevende «arkitekturmelding» utgitt av plan og bygningsetaten. Og det er her jeg må komme tilbake til utgangspunktet.

Arkitektur er stedsanalyse og gode svar på oppgaven, i form av stringente byggverk tilpasset situasjon og program. Ofte blir vi bedt om å tilpasse oss omgivelser som patriservillaer eller ferdighus, ofte fra 70- 80-årene. En ussel form for byggeri. Men som for mange i sin vulgære anakronistiske tilstand, er dette det ytterste signal om velstand og slik jeg ser det, vulgær ekstravaganse.

I disse dager revurderes standarder for utnyttelsesgrad i indre by. Og, det revurderes om småhusplanen holder mål. Folke Fredriksen, tør du gå til det skrittet å tale mange av velgerne dine midt imot? Avvise slum i sentrum og akseptere samtidsarkitektur i «idyllene» i områdene utenfor ring 3? Og samtidig reise debatten om berettigelsen av markagrensen som knuger byen til ikke å utvikle seg slik den bør? Med markagrensen slik den defineres i dag må også noen av arealene utenfor ring 3 tillates bebyggt med samme tetthet som indre by. Ikke meg imot, men hva vil velgerne si?

Du begynte godt, men vil du motstå presset fra dine verdikonservative kjernevelgere, nikkersadelen inkludert?